

Den næste Sag paa Dagsordenen var:

Første Behandling af Forslag til Lov om Ordning af Landsvageanstalterne som en selvejende Institution.

(Lovforslaget findes i Tillæg C.)

Lovforslaget sættes under Forhandling.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet (Bardensleth):

For de Herrer Medlemmer, der have haft Sæde her i Tinget i de seneste Samlinger, vil dette Forslag være godt kendt fra tidligere Behandlinger her. Da jeg imidlertid ikke kan forudsætte, at ogsaa de øvrige ærede Medlemmer have haft Lejlighed til at sætte sig ind i, hvad der tidligere er passeret i denne Sag, vil det maaske være paa sin Plads, at jeg i Korthed minder om Sagens Forhistorie.

Tanken om en Ordning af Landsvagevæsenet her i Landet opstod i sin Tid som en naturlig Følge af den stedse stigende Trang til Plads paa de bestaaende private Anstalter og i Forbindelse dermed stigende Krav paa Tilskud fra Staten til Ophold for de aandsvage paa Anstalterne. Da der derfor i 1888 blev nedsat en Kommission til at tage forskellige Forhold vedrørende Albnormvæsenet her i Landet under Overvejelse, blev det ogsaa overdraget Kommissionen at behandle dette Spørgsmaal om en fremtidig Ordning af Landsvagevæsenet, og det var paa Grundlag af de Oplysninger, som bleve tilvejebragte gennem denne Kommission, at Regeringen i 1892 her i Tinget fremsatte et Forslag til Lov om Foranstaltninger til Forjorg for aandsvage. Dette Forslag sluttede sig i øvrigt ikke bestemt til noget af de Principper, som henholdsvis Majoriteten og Minoriteten i Kommissionen holdt paa, dels fordi Regeringen mente, at Kommissionens Forslag vilde stille der vidtgaaende Krav til Statskassen, og dels fordi hele den Belysning, Sagen havde faaet gennem Kommissionens Forhandlinger, viste, at Spørgsmaalet maaske næppe egnede sig til endelig Ordning allerede da. Imidlertid mente Regeringen, at man i alt Fald burde raade Rod paa de vigtigste Mangler ved

den bestaaende Tilstand, nemlig Forholdet ved de Kellerske Anstalter. Det vil være bekendt, at disse Anstalter i Tidens Løb ere blevne rejste ved en enkelt Mand's store Energi og store Dygtighed og saa ved Hjælp af privates Tilskud. Men efter at denne Mand allerede for flere Aar siden var afgaaet ved Døden, var Stillingen den, at Anstalterne ejedes af hans Enke og bestyredes af hans Søn, Direktør i Keller, og det kan ikke være andet, end at under disse Forhold en enkelt Mand eller en enkelt Person's Dødsfald kan bringe Anstaltens Bestaaen i Fare. Noget maatte derfor altsaa gøres, og det Forslag, som Regeringen fremsatte, gik derfor ud paa, at Staten skulde overtage disse Anstalter som Stats-ejendom, der skulde drives af en af Kongen udnævnt Forstander, og hvis Budget altsaa skulde vedtages ved de aarlige Finanslove. — Det Udvalg, som Landsstinget nedsatte i Sagen, mente ikke at burde gaa den Vej, vel nærmest af Hensyn til, at man mente, at der vilde blive stillet større Krav til Driften, naar det var Stats-ejendom, end naar det, som hidtil, var en privat Institution, ligesom man vistnok mente, at det overhovedet ikke er Statens Sag at gribe ind i en saadan Virksomhed, saa længe der ikke foreligger nogen Nødvendighed derfor, saa længe det har vist sig, at den ved privat Initiativ har kunnet drives forsvarlig og godt. Paa den anden Side erkendte Udvalget, at man burde hidføre en saadan Tilstand, at Anstalterne fremtidig vare sikrede, og ligeledes erkendte man, at det, saa længe Anstalterne modtog Tilskud fra Staten, vilde være naturligt og rimeligt, at de bleve underkastede Tilsyn fra Statens Side. Udvalget foreslog derfor, at Anstalterne skulde overgaa til en selvejende Institution, og at der ved Siden af Forstanderen skulde stilles et Tilsynsraad, bestaaende af 3 Medlemmer, som første Gang skulde vælges af Ministeriet og senere suppleres sig selv under Ministeriets Approbation. Dette Forslag blev vedtaget af Landsstinget efter Udvalgets Flertals Indstilling, og da det næste Aar blev forelagt i Folketinget i samme Stikkelse, som det blev vedtaget i af Landsstinget, accepterede man ogsaa her Tanken om at gøre Anstalterne til en selvejende Institution, men Folketinget vedtog forskellige Forandringer, dels vedrørende de